

Uden øl intet trav

Derby-vindere: Eva 1902 versus Tarok 1976

Af Lars Donatzky (Artiklen har været bragt i Væddeløbsbladet nr. 2 i 2017)

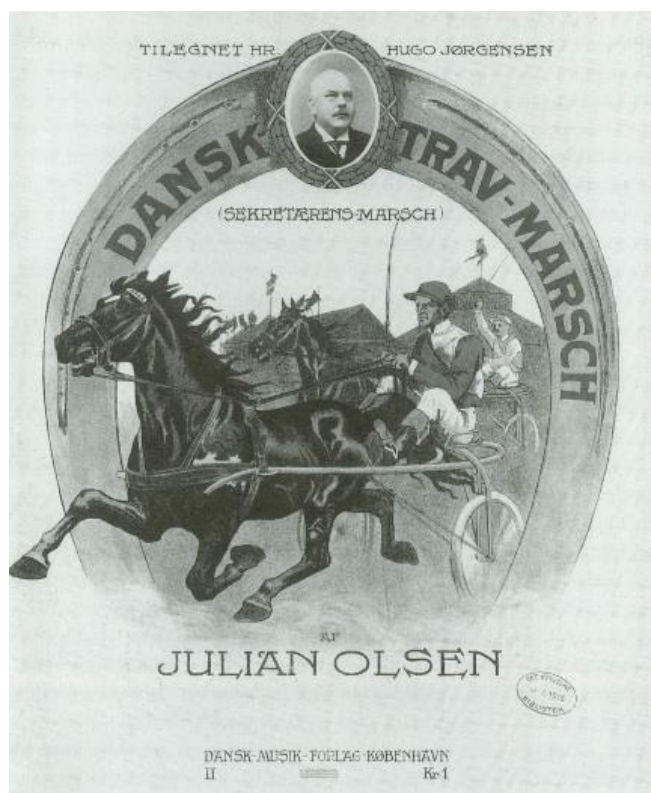
Overskriften er måske strammet lidt, men der er nu noget om snakken. Da Københavns Traverbane ved Lyngbyvejen blev stiftet i 1885, var Jørgen Christian Tvede og Otto Marstrand blandt initiativtagerne. Disse pengemænd havde tjent på øllet og måske profiteret af, at mange københavnere foretrak hvidtøl og lagerøl fremfor det ikke helt velsmagende drikkevand.

Man kan faktisk stadig se nogle af bygningerne fra Tvedes bryggeri som nabo til Sorte Hest på Vesterbrogade i København. Og netop på tidspunktet i 1880'erne havde bryggeriet nordens største produktion af hvidtøl. 40 arbejdsheste var tilknyttet.

Marstrand havde i 1884 købt bryggeriet Aldersro på Vodroffsvej og forsøgte sig med wienerøl, og bryggeriet blev senere overtaget af Kongens Bryghus.

Men da var disse bryggerier sammen med andre fusioneret i De forenede Bryggerier. Det foregik i foråret 1891, og som et af de fremtrædende bestyrelsesmedlemmer indsattes Jørgen Christian Tvede.

Han har haft et travlt år, for i maj måned stod han for åbningen af Charlottenlund Travbane!

Med sine to bestyrelsesposter har han haft en finger med i spillet, da Tuborg i 1894 blev en del af De forenede Bryggerier, og da Det Danske Travselskab i 1901 udsatte den store Tuborg-pokal til decenniumsløbet. Man fejrede banens 10-årsfødselsdag, men som jeg har forstået, blev beslutningen taget året inden i forbindelse med 25-årsjubilæet for produktionen af Tuborg-bryggeriets første øl, rød Tuborg.

Ved samme lejlighed blev der udskrevet en konkurrence til en dekorativ plakat. Det blev den berømte 'tørstige mand', der endte med at blive sat i produktion, og modellen hævdes i øvrigt at være ejeren af traktørstedet Grøndalshuset overfor travbanens indgang.

Foto: Dansk Trav-Marsch var tilegnet 10-års jubilæet og sekretær Hugo Jørgensen. Der var levende musik på travbanen helt indtil 1940, hvor man måtte overgive sig til 'maskinmusikken'.

Tuborg-sejre med 78 års mellemrum

Eva vandt decenniumsløbet 1901, Tarok Tuborg-mesterskabet 78 år senere, da travbanen fik den formentlig største sponsoraftale nogen sinde. 200.000 kr., som fordeltes mellem Copenhagen Cup og de fire Tuborg-løb med Tarok og My Nevele som duellanter. Det var meget stort, og det endte med en fest, hvor Jørn Laursen og Walther Kaiser blev slået til riddere af Tuborg og fik overrakt nøglen til ølkælderen!

Men dette ølsammenfald er faktisk ikke den egentlige grund til, at jeg har valgt at sammenstille Eva og Tarok. Jeg vil prøve at argumentere for, at Eva er et af de individer, der kunne true Tarok som dansk travsports bedste unghest gennem tiderne.

Hvis det overhovedet skal give mening at sammenligne heste fra to forskellige tidsaldre, må man naturligvis se bort fra indtjening og rekorder, og i stedet se på, hvordan de klarede sig mod de jævnaldrende. Begge var sæsonchampions med hensyn til penge i deres aldersklasser som treårs og fireårs, og mens Tarok vedblev at være sæsonchampion hvert år som ældre til sin død, præsterede Eva det et enkelt år som seksårs i 1904. Begge vandt Kriterium og Derby, og mens Eva 'overgik' Tarok med hensyn til lave odds, præsterede Tarok at forbedre begge løbenes rekorder.

Med 74 års mellemrum

Da Eva løb fik de uplacerede heste ikke noteret tid,
rekord er bedste præmietid og i parentes bedste vindertid

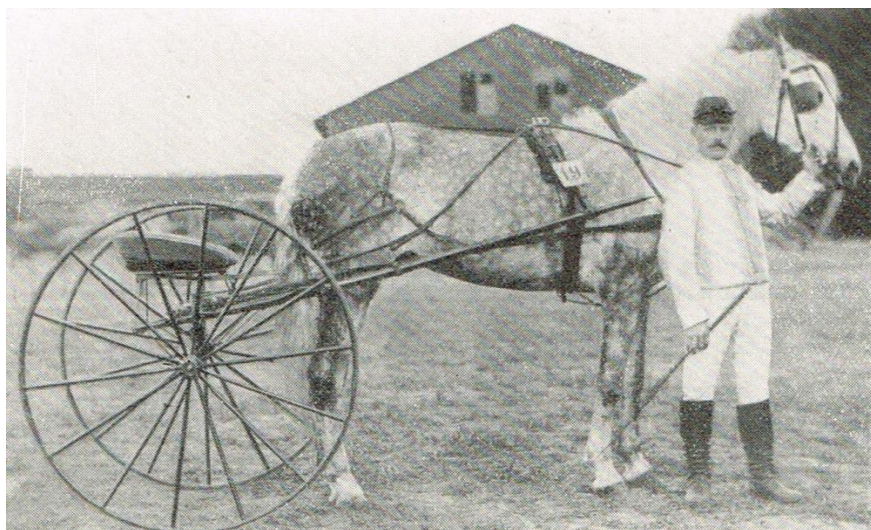
2-års	Eva (1900)	Tarok (1974)
Resultat:	11: 3 - 2 - 1	5: 3 - 1 - 0
Penge:	1.700 kr.	3.450 kr.
Rekord:	1.54,2 (1.55,7)	1.28,1
3-års	Eva (1901)	Tarok (1975)
Resultat:	33: 7 - 4 - 4	19: 16 - 2 - 1
Penge:	6.650 (sæsonchamp)	171.550 (sæsonchamp)
Rekord:	1.47,1 (1.47,5)	1.18,6
Kriteriesejr:	Ja	Ja
Km-tid:	1.56,6	1.20,6
Odds:	1,17	1,90
Præmie:	1500 kr.	45.000 kr.
4-års	Eva (1902)	Tarok (1976)
Resultat:	33: 4 - 2 - 8	16: 15 - 0 - 0
Penge:	5.200 (sæsonchamp)	337.950 (sæsonchamp)
Rekord:	1.42,8 (1.44,0)	1.15,2
Derbysejr:	Ja	Ja
Km-tid:	1.53,0	1.19,9
Odds:	1,32	1,49
Præmie:	2500 kr.	87.500 kr.
Karriere:	Eva (1900-1908)	Tarok (1974-1980)
Resultat:	181 : 29- 23- 43	165: 111 - 21 - 7
Penge:	26.511 kr.	2.805.050 kr.
Rekord:	1.40,0	1.13,8

Man kan hævde, at Tarok løb i en hårdere konkurrence i en årgang med flere afkom, 1000 mod Evas årgang på 40, men det er indlysende, så det mest slående argument for Tarok er tilsyneladende, men også kun tilsyneladende, at hans sejrprocent ved udgangen af fireårssæsonen var 85 % mod Evas 18 %.

Som bekendt løber de bedste ungheste næsten udelukkende løber i aldersklasseløb, næsten altid uden tillæg og efter startvogn, og sådan var det også i Taroks ungdom i halvfjerdserne.

Men her er den afgørende forskel til de betingelser, Eva løb under, og det skal illustreres ved en række af hendes løb som unghest. Inden da skal hoppen dog præsenteres.

En hård dame med sejr i det 'frygtelige' heatløb som 15-årig

Nano med træner Peter Petersen, formentlig taget i 1891 eller 1892.

Eva var datter af den første hoppestjerne i dansk travsport, brygger Tvedes russerhoppe, den i 1879 fødte skimlede Nano, som havde været blandt de bedste på Lyngbyvejen, og som fortsatte væddeløbene til en alder af 15 år, hvor hun løb sine sidste løb i Charlottenlund. Hun var en stor, behård dame, stabil og udholdende, og hun vandt i sin tredjesidste start det 'frygtelige' heatløb d. 29. august 1894.

Paa Traverbanen.

En Hest kørt ihjel.

Der forefaldt i Gaar ude paa Traverbanen et ualmindelig grimt Optria, idet en af Væddeløberne, Hr. L. Larsens „Hansl“, bogstavelig talt blev kørt ihjel.

Desværre maa man lægge den væsenlige Skyld for dette Dyrplageri paa Bestyrelsen. Det var i første Løb, Uheldet skete; det var Heatløb, og der blev fire Heats. Nu var Banen saa opløst og folgelig saa tung at køre paa, at det næsten var selvindlysende, at Dyrene maatte blive overanstrengte ved med ganske smaa Ophold at løbe 8-9000 Meter.

Hvad vilde have været naturligere end at tage Hensyn hertil og udsætte sidste Heat til efter andet Løb? Noget lignende er tilføjet, saavidt vi erindrer, sket det første Aar, der var Travløb paa Charlottenlund-Banen.

Man tog imidlertid ikke dette Hensyn til Heestene; og saa skete det, at „Hansl“, der til almindelig Overraskelse havde vundet tredje Heat, lige da den i sidste Heat var naaet ind forbi Dommerpælen som Nr. 2, styrtede død om paa Stedet. Den tilstedeværende Dyrlæge, Hr. Olsen, erklærede, at den var død af Overanstrengelse.

'Dyrplageri eller kørekunst'

Det blev beskrevet i det viste udklip fra Politiken (30/8 1894), at det var 'dyrplageri' at lade heste gå fire heat a 2 km i dagens mudderbane. Hansl faldt død om efter målstregen i fjerde heat, og måske nogen har læst den gamle historie om kusen, afroamerikaneren Alfred Johnstones selvbevidste kommentar: "Død efter målstregen. Nej, nej. Den var død oppe i opløbssvinget. Jeg kørte den blot hjem, mens jeg bar den oppe i linerne". Kørekunst eller hva'! Nano vandt løbet og var startklar fire dage senere.

I øvrigt er andre heste jo faldet døde om med hjerteslag siden, uden at man har betegnet det som dyrplageri.

Nano afsluttede karrieren ved med stort tillæg at løbe 1.46,1, mens hun som bedste præmietid i karrieren havde 1.49 og som bedste vindertid 1.52.

Tillæg efter vindertider

Helt indtil 1913 udskrev man løb med tillæg efter bedste vindertid, og det kom også til at præge datteren Evas karriere. Eva blev født hos proprietær Bay på Vildtbanegården i Taastrup, og som far havde hun en lokal hingst Axtell C med 'forkvaklet' frederiksborgblod. Årsagen til denne kombination var sandsynligvis, at hun havde været gold to gange med den russiske championhingst Prirack, men måske skulle hun bare akklimatisere sig til avlsboksen.

Eva var ikke nogen udpræget skønhedsåbenbaring, en grov og stor sort hoppe på 168 cm, der blot fik 6. præmie ved et fællesskue i 1903. Hun blev solgt til gårdejeren H. P. Jensen i Brøndbyøster, og det var med ham i sulkyen, at hun fejrede de fleste triumfer, når hun ellers havde løst opgaverne som arbejdshest i hjemmet.

Med sin noget specielle far var der næppe de store forventninger til hendes debut i en årgang, der indeholdt det første kuld på 15 efter Det Danske Travselskabs berømmede amerikanske hingst, den kommende avlschampion Shadeland Lamott. Da hestene debuterede i Opdrætningsløbet 1900 i juni var der også otte af Shadeland Lamotts afkom blandt 'den halve snes' deltagere. Det var også en søn, Shadeland Hastings, der vandt til odds 3,06 i kilometertid 2.15,3 for Joseph Griess. Eva klarede sjettepræmien til 50 kr. i km-tid 2.25,3.

Foto: Næsten alle Evas jævnaldrende konkurrenter var børn af den i 1897 indførte amerikaner Shadeland Lamott, der blev avlschampion allerede i 1901 med denne første årgang fra 1898.

Tiltroen til 'bondehesten' Eva var ikke stor, men hun vandt alligevel flere gange kort efter debuten. Til oddsene 5,65 og 12,32 den 29/7 og 5/8, og da hun løb den hurtige vindertid 2.04,9 i regnvejrr den 5. august, blev hun voldsomt tillægsbelastet derefter.

Gav 110 meter forud til Opdrætningsløbsvinderen

Da hestene stillede op i toårsløbet på derbydagen den 19/8 1900, var Eva derfor belastet med 110 meters tillæg på distancen 1750 meter. 110 meter foran havde hun Opdrætningsløbsvinderen Shadeland Hastings og Shadeland Lamott-hoppen Mira. Konkurrenternes bedste noterede vindertid inden da var nemlig 2:15 eller dårligere, og så passede distanceforskellen nogenlunde.

Eva vandt alligevel i km-tid 1.55,7 et distancesekund foran Mira (km-tid 2.04) og to sekunder foran Shadeland Hastings (2.04,6). En overraskelse til odds 5,26, en forrygende vindertid, og nu vidste alle, at Eva var årgangens megastjerne.

Derby og Kriterium med to dages mellemrum

Sæsonen 1901 startede fredag d. 3. maj med starttidspunkt kl. 16, hvor Lady Tom og Joe May sejrede i derbyet til odds 5,88 i 1.54,0 over 3000 meter i et løb, hvor de to favoritter var "ud til bens". Lady Tom var datter af den engelske fuldblodshoppe Siderite og vistnok eneste derbyvinder med et sådant ophav. Samme dag sejrede Eva i 1.53,2 over 2440 meter som opladning til kriteriedagen om søndagen, to dage senere.

Gav 40 meter forud til derbyvinderen en time efter Kriteriet

Her nævner Politiken i kriterie-referatet, at det var så absolut givet, at Eva ville vinde førstepræmien på 1.500 kr. til hr. H. P. Jensen. Eva var spillet helt i bund i Kriteriet til odds 1,17 (trods 85% i udbetaling til spillerne), da hun sejrede for Louis Nielsen i 1.56,6 over 2440 meter, et distancesekund foran Shadeland Hastings, der havde startet fra distancen 2360 meter, og langt foran Mira på tredjepladsen.

Men så kommer det næsten usandsynlige. To løb, eller en lille time senere, gik Eva ud igen til kamp, mod fredagens derbyvinder, som treårshoppen vel at mærke skulle give 40 meter forud! Eva sejrede igen, nu i ny vindertid 1.52,6, foran Lady Tom 2/10 sekund senere i km-tid 1.54,3.

Her skal måske nævnes som en parentes, at Tarok i kriteriesæsonen nok kunne have besejret derbyvinderen Spathrine C, i hvert fald fra lige start, men kunne han have gjort det en time efter kriteriesejren og så med 40 meters tillæg? Storfavoritten i Spathrines derby var Karl Laursens årgangsstjerne Surveyor, og Karl havde til mig og Politiken om sommeren før derbyet lidt frisk erklæret, at han hjemme på Hagenshøj havde en hest, der var bedre end Surveyor. Det var jo så rigtigt nok.

Champagne eller Tuborg

*Om decenniumsdagen
fra Politiken 22/7 1901:*

Decenniumsdagen

*Naturligvis var der Fest på
Travbanen i Gaar i Anledning af det
lille 10 Aars Jubilæum og
Decenniumsløbet.*

*Skønne Blomster var der, mange
hvidklædte Damer og nogen
isafkølet Champagne mellem det
meget Tuborgøl.*

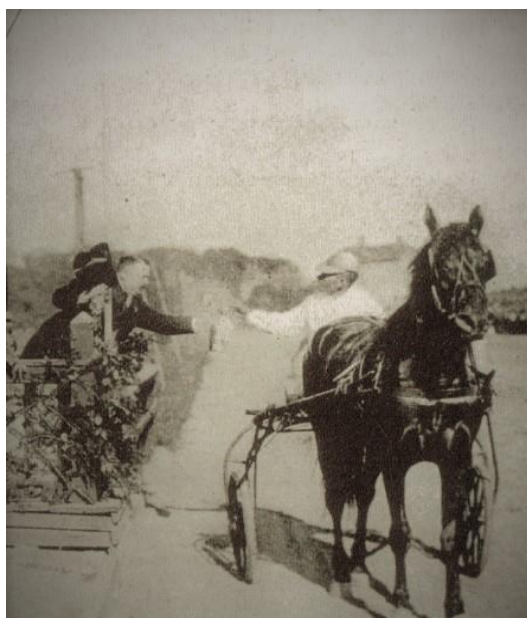
Hr. Sextus Miskows

*Decenniumsmarsch havde mere af
Øllets end af Champagnens Festrus
over sig, hvilket selvfølgelig kun er
en kompliment, da Champagne
hører Galopsporten til, og Galop er
noget af det vederstyggeligste, man
kan se på en Travbane.*

*Decenniumsløbet, Dagens andet
løb, var kønt at se. Saavidt vi talte,
var der 16 Heste i Fart over Banen
på én Gang, og i alt Fald nogle af
dem løb nydeligt. Vinderen af
Løbets første Præmie, 1000 kr., og
den store Tuborg-pokal blev 'Eva'.*

Efter disse sejre på kriteriedagen er der ingen grund til at gå i detaljer med Evas starter, nu kender læseren betingelserne, men selvfølgelig skal decenniumsløbet samme år fremhæves. Her vandt hun for ejeren H. P. Jensen, nu til odds 19,31, i et felt på vistnok seksten heste, det største hidtil?

Årsagen til det store odds var formentlig, at hun var ude mod de importerede amerikanere, der normalt løb i en klasse helt for sig selv.

*Foto: Eva og H. P. Jensen modtager
Tuborg-pokalen.*

Hun vandt den store førstepræmie på 1.000 kr. i 1.50,1 over 2420 meter, men retfærdigvis skal det siges, at Gamby og Mabel Pierce (kaldet Møbel-Petersen) startede med 200 og 220 meters tillæg, og at Gamby som anden løb km-tid 1.37,8. Men Eva havde igen givet tilhængerne fuld valuta og havde igen sat ny vinderrekord.

Oftest sejrende på sin tid

Evas derby det næste år var en ren formalitet med sejr foran tre af Shadeland Lamotts børn, og det ses i tabellen, at hun som 3-års og 4-års startede 33 gange, selv om der kun var 20 løbsdage i sæsonen!

Hun var hårdfør, konstant, stabil, hurtig og udholdende som sin mor, og når hun sluttede i 1908 var det måske, fordi det omkring århundredskiftet var indført, at hopper ikke måtte fortsætte efter 10-års-alderen. Man tænkte mere på fremtiden og de kommende følårgange end på antallet af væddeløb!

Eva vandt i alt 29 løb og blev oftest sejrende i sporten indtil Double King og Harrison Dillon ca. 20 år senere, mens Taroks sejrrekord på 111 holder uendeligt?

Eva blev ikke til noget i avlen og endte sine dage ulykkeligt ved at drukne i en grøft hos ejeren.

PS. Systemet med at give tillæg for bedste vindertid havde naturligvis til hensigt at gøre løbene med det meget uensartede materiale tillokkende for det spillende publikum, der ofte 'led' under små odds. Det havde den klare ulempe, at enkelte kuske ønskede at undgå belastning for deres heste og derfor kun var ivrige for at sejre, når vejret var dårligt og banen var langsom - eller når tidtagningen var i uorden. Det var handskemager A. T. Bording med bl.a. Mira kendt for. Derfor blev han kaldt en regnvejrskuske. Se, hvordan det blev kommenteret i Politiken, da 'uret svigtede'.

Foto: Handskemager Bording, formentlig med Melikoff, storebror til Mira. Staldterrænet var de første mange år på banens sydøstlige hjørne, overfor Kosters villa i Charlottenlund skov.

(Artiklen færdigredigeret december 2016)

Da uret svigtede

Sådan skriver man kritik uden at få en retssag på halsen

Overskriften er ikke original.

Uddrag fra Politiken 27/7 1903:

I Iste Løb vandt hr. Bording med Mira, mens Shadeland Hastings blev nr. 2 og Eva nr. 3. Man er endnu noget uvant med, at Hr. Bording kører sine Heste ind som Sejrvindere, saa Odds blev 5,36. Onde tunger vilde fortælle, at Hr. Bordings Uforfærdethed overfor Rekordforbedringer havde sin sikre Aarsag: På Grund af en falsk Start fungerede

Væddeløbsuret ikke, dette skulde Hr. Bording, i det han i anden Omgang strøg forbi det, have opdaget, og det var en Fornøjelse at se, saa Mira fra det Øjeblik kunde strække ud. Saadan sagde man. Men Travselskabets Publikum er altid saa ondsksfuldt.